

ทฤษฎีความมั่นคงประภิต: บทปริทัศน์เบื้องต้น

(Securitization Theory: An Introductory Review)

ภูวิน บุณยะเวชเชิวิน*

บทคัดย่อ

บทความนี้สรุปใจความของลักษณะสำคัญของทฤษฎีความมั่นคงประภิต โดยเฉพาะฐานทางแนวคิดและทฤษฎี บทความเริ่มต้นด้วยการแนะนำแบบแผนทางญาณวิทยาของความมั่นคงและร่างภาพแนวคิดของความมั่นคงประภิต หลังจากอธิบายคุณลักษณะสำคัญของแนวคิดความมั่นคงประภิตในรายละเอียดแล้ว บทความนี้อธิบายว่าความมั่นคงประภิตเกิดขึ้นอย่างไร บทความจบด้วยการสรุปตรรกะของความมั่นคงประภิตในฐานะที่เป็นคำนิยามของความมั่นคง

คำสำคัญ: ความมั่นคงประภิต, ความมั่นคง, ความมั่นคงศึกษา, สำนักโคเปนเฮเกน

Abstract

This article outlines the main traits of securitization theory, its conceptual and theoretical underpinnings. It begins by introducing the epistemological conceptions of security and drawing the concept of securitization. After describing the main features of the concept of

* นักวิจัยประจำสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

securitization in detail, the article then goes on to demonstrate how securitization occurs. This article concludes by summing up the logic of securitization as a definition of security.

Keywords: Securitization Theory, Security, Security Studies, The Copenhagen School

บทนำ

ความมั่นคง (security) เป็นคำที่พบได้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะ เป็นตามหน้าหนังสือพิมพ์ ข่าวโทรทัศน์ นโยบายขององค์กร หรือแม้แต่บทสนทนาระหว่างปัจเจก คำว่าความมั่นคงจึงคล้ายกับคำว่าชาติ ในแง่ที่ว่าคนจำนวนมากรู้อย่างก่อนประสบการณ์ (a priori) ว่าหมายถึงอะไร และมองว่าไม่มีเหตุผลที่จะตั้งคำถาม เพราะเป็นเรื่องที่ต่างรู้กันดีอยู่แล้ว ทว่าแท้จริงแล้วความมั่นคงเป็นคำศัพท์เฉพาะทาง (terminology) ในภาษาทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งแนวคิดและความหมายยังเป็นที่ยกเถียงและไม่มีข้อสรุปร่วมกัน หากแต่มีความแตกต่างกันไปตามกระแสคิด (current of thought) คุณค่าวัฒนธรรม และการรับภาพความเป็นจริง

วิวัฒนาการของแนวคิดของความมั่นคง (concept of security) เป็นส่วนหนึ่งในพลวัตของสาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (International Relations) และเป็นแกนกลาง (centrality) ของสาขาวิชานับตั้งแต่ก่อตั้งในปี ค.ศ. 1919 (Chatterjee 2003, 125) แม้จะมีความสำคัญยิ่ง แต่ดังที่กล่าวแล้วว่า ความมั่นคงเป็นแนวคิดที่มีการโต้เถียงอย่างมากและไม่มีฉันทามติระหว่างนักวิชาการ ความคลุมเครือทางแนวคิดทำให้ยากจะหาพื้นฐานร่วมกัน (common ground) สำหรับการอภิปรายทางปัญญา ในแง่นี้ การเริ่มต้นด้วยความคลุมเครือดังกล่าว น่าจะช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพกว้างของแนวคิดของความมั่นคงก่อนที่จะเข้าสู่สาระหลักที่บทความต้องการนำเสนอ

ความไม่ชัดเจนของแนวคิดของความมั่นคงสามารถย้อนกลับไปได้กว่า 6 ทศวรรษในบทความคลาสสิกของ Arnold Wolfers เรื่อง “‘National Security’ as an Ambiguous Symbol” ตีพิมพ์ใน *Political Science Quarterly* เมื่อปี ค.ศ. 1952 เขาชี้ให้เห็นว่าผลประโยชน์แห่งชาติ (national interest) ถูกตีความ

ด้วยความมั่นคง (security interpretation) ทำให้ในทางปฏิบัติผลประโยชน์แห่งชาติมักถูกใช้อย่างพ้องความหมายกับความมั่นคงแห่งชาติ (national security) ในทางปฏิบัติ จึงนำไปสู่ความคลุมเครือและขาดลักษณะเฉพาะของแนวคิดของความมั่นคง ทั้งในฐานะเป้าหมายเชิงนโยบายและการเลือกเครื่องมือในการนำนโยบายไปปฏิบัติ เนื่องจากปัญหาความไม่ชัดเจนข้างต้น ความมั่นคงจึงครอบคลุมเป้าหมายอย่างกว้างขวาง ทำให้มีนโยบายจำนวนมากที่สามารถตีความว่าเป็นนโยบายความมั่นคงแห่งชาติได้ (Wolfers, 1952: 482-483) สำหรับ Wolfers (1952: 484) ความมั่นคง หมายถึงระดับของการปกป้องคุณค่า (values) ที่ครอบครองไว้ กล่าวคือ รัฐบาลมีความมั่นคงตราบเท่าที่ไม่ตกอยู่ในอันตรายจากการสูญเสียคุณค่าหลัก (core values) เพื่อหลีกเลี่ยงสงครามรวมถึงศักยภาพในการดำรงไว้ซึ่งคุณค่าดังกล่าวหากสงครามเกิดขึ้นดังนั้น ความมั่นคงจะเพิ่มขึ้นหรือลดน้อยถอยลงขึ้นอยู่กับความสามารถของรัฐบาลในการป้องปรามและเอาชนะศึกสงคราม

ความมั่นคงจึงเป็นคุณค่าที่รัฐมีได้ตามความสามารถ หรือปรารถนาที่จะมี แต่จะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับ การประเมิน (measure) ของแต่ละรัฐ ความมั่นคงมีการประเมิน 2 แนวทาง ได้แก่ แนวทางวัตถุวิสัย (objective sense) และแนวทางอัตวิสัย (subjective sense) กล่าวคือ ในทางวัตถุวิสัย ความมั่นคงประเมินการดำรงอยู่และไม่ดำรงอยู่ของภัยคุกคาม (presence/absence of threat) ต่อคุณค่าที่หลักในทางอัตวิสัย ความมั่นคงประเมินการดำรงอยู่และไม่ดำรงอยู่ของความกลัว (presence/absence of fear) ว่าคุณค่าข้างต้นจะตกอยู่ภายใต้ภัยคุกคาม (Wolfers, 1952: 484-485) ดังนั้น ความมั่นคงจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเป็นอิสระจากภัยคุกคามทั้งทางวัตถุวิสัยและทางอัตวิสัย อย่างไรก็ตาม Wolfers (1952: 485) เตือนว่า การประเมินความเป็นไปได้ที่รัฐจะถูกโจมตีในอนาคตไม่สามารถทำได้เป็นอย่างดี

การแบ่งความมั่นคงออกเป็นแนวทางวัตถุวิสัยและอัตวิสัยของ Wolfers แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างญาณวิทยา (epistemology) กับแนวคิดของความมั่นคง สอดคล้องกับ Michael C. Williams ที่ชี้ให้เห็นถึงนัยสำคัญของความสัมพันธ์ดังกล่าวต่อการนับรวมและไม่นับรวมองค์ประกอบต่างๆ ของทฤษฎีความมั่นคง (Williams, 1998) Barry Buzan และ Lene Hansen (2009:

32-35) ต่อยอดความคิดของ Wolfers และแบ่งแนวคิดของความมั่นคงออกเป็น 3 แบบแผนตามลักษณะทางทฤษฎีวิทยา ได้แก่

1. แบบแผนวัตถุวิสัย (objective conception)

ความมั่นคงถูกนิยามในบริบทเชิงวัตถุและให้ความสำคัญกับการประเมินภัยคุกคามจากรัฐอื่น และศักยภาพในการป้องปรามภัยคุกคามนั้น โดยใช้ขีดความสามารถทางวัตถุ (material capabilities) เป็นตัวชี้วัด (Buzan and Hansen, 2009: 33) ความมั่นคงตามแบบแผนวัตถุวิสัยมักเป็นแนวคิดของความมั่นคงของกระแสคิดส์จันนิยมใหม่ (neo-realism) และเสรีนิยมใหม่ (neo-liberalism) (Waltz, 1979; Chatterjee, 2003)

2. แบบแผนอัตวิสัย (subjective conception)

ความมั่นคงแนวทางอัตวิสัยเน้นความสำคัญของประวัติศาสตร์ บรรทัดฐาน (norm) จิตวิทยาของความกลัวและการรับรู้ และบริบทการจัดวางภัยคุกคาม อาทิ รูปแบบของความเป็นมิตรและศัตรู เป็นต้น (Buzan and Hansen, 2009: 33) ตัวอย่างที่ชัดเจนของความมั่นคงตามแบบแผนอัตวิสัยคือ สภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออกทางความมั่นคง (security dilemma) ซึ่งหมายถึง สภาวะที่เกิดจากความคลุมเครือเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการดำเนินนโยบายความมั่นคง ซึ่งทำให้รัฐอื่นเกิดความกลัว (fear) และเพิ่มภาวะความไม่แน่นอน (uncertainty) ในสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ เพราะไม่สามารถประเมินได้อย่างชัดเจนว่าการดำเนินนโยบายดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเชิงป้องกัน (defensive) เพื่อเพิ่มความมั่นคงปลอดภัยจากโครงสร้างระหว่างประเทศที่เป็นอนาธิปไตย (anarchy) หรือมีจุดมุ่งหมายเชิงรุก (offensive) เพื่อเปลี่ยนแปลงสถานะเดิม (status quo) สภาวะดังกล่าวมักทำให้รัฐอื่นรับภาพเจตนาไม่ถูกต้องและนำไปสู่การเร่งระดมกำลังอาวุธ เพื่อรับมือกับภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้น ทว่าการดังกล่าวกลับทำให้ความหวาดระแวงระหว่างกันเพิ่มมากยิ่งขึ้น (Herz, 1951: 17-42; Wheeler and Booth, 1992: 29-30) ในแง่นี้ ความมั่นคงแนวทางอัตวิสัยเป็นภาพสะท้อนของแบบแผนวัตถุวิสัย ที่ประเมินความมั่นคงความมั่นคงด้วยขีดความสามารถทางวัตถุและภัยคุกคามตามที่ดำรงอยู่จริง ความมั่นคงแนวทางอัตวิสัยจึงไม่ได้ปฏิเสธหรืออยู่ตรงข้ามกับความมั่นคงแนวทางวัตถุวิสัย หากแต่ให้ภาพที่แตกต่างผ่านการกรอง (filter) ของความเป็นองค์ประธาน (subjectivity) (Buzan and Hansen,

2009: 33) ตัวอย่างความมั่นคงตามแบบแผนอัตวิสัย อาทิ การถ่วงดุลภัยคุกคาม (balance of threat) ซึ่งเป็นทฤษฎีหนึ่งของกระแสคิดสังคมนิยมใหม่ (Walt, 1987)

3. แบบแผนวาทกรรม (discourse conception)

ความมั่นคงแนวทางวาทกรรมปฏิเสธข้อตั้ง (premise) ของแบบแผนทั้งสองข้างต้นที่ว่าความมั่นคงสามารถถูกนิยามได้อย่างเป็นวัตถุวิสัยในทางตรงกันข้ามความมั่นคงเป็นการกระทำของวลีเภท (act of speech) หรือวจนกรรม (speech act) กล่าวคือ เมื่อมีการประกาศความมั่นคง (การแสดงความมั่นคงผ่านวลีเภท) ผู้แทนของรัฐประกาศสภาวะฉุกเฉิน (emergency condition) และอ้างสิทธิ์ที่จะใช้วิธีการใดๆ ที่จำเป็นเพื่อจัดการกับภัยคุกคามที่ดำรงอยู่ (existential threat)

อย่างไรก็ตาม ภัยคุกคามดังกล่าวจะดำรงอยู่ได้ก็ต่อเมื่อผ่านกระบวนการเชิงอัตวิสัยร่วม (intersubjective process) นั่นก็คือ ต้องได้รับการยอมรับจากตัวแสดงทางการเมืองที่สำคัญว่าเป็นปัญหาความมั่นคง (security problem) ของวาระทางการเมือง (political agenda) เสียก่อน ในความเป็นจริงภัยคุกคามจึงไม่ได้ดำรงอยู่อย่างเป็นวัตถุวิสัย ดังนั้น ความมั่นคงแนวทางวาทกรรมจึงเป็นการปฏิบัติที่อ้างอิงกับตนเอง (self-referential practice) (Buzan and Hansen, 2009: 33-34) อนึ่ง ตัวแทนของความมั่นคงตามแบบแผนวาทกรรม คือกระแสคิดสำนักโคเปนเฮเกน (The Copenhagen School) (Wæver, 1995; Buzan, Wæver, and de Wilde, 1998)

ตารางที่ 1 แนวคิดของความมั่นคงตามแบบแผนทางญาณวิทยา

แบบแผนวัตถุวิสัย	แบบแผนอัตวิสัย	แบบแผนวาทกรรม
<ul style="list-style-type: none"> - ความมั่นคงถูกนิยามในความหมายเชิงวัตถุ - การดำรงอยู่และไม่ดำรงอยู่ของภัยคุกคามตามที่ดำรงอยู่จริง - กระแสคิดสังคมนิยมใหม่และเสรีนิยมใหม่ 	<ul style="list-style-type: none"> - ความมั่นคงให้ความสำคัญกับบริบททางสังคม ประวัติศาสตร์ จิตวิทยาของความกลัวและการรับภาพ - การดำรงอยู่และไม่ดำรงอยู่ของความกลัวว่าจะตกอยู่ภายใต้ภัยคุกคาม - ยังคงใช้การอ้างอิงแบบวัตถุวิสัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ความมั่นคงไม่สามารถถูกนิยามอย่างเป็นวัตถุวิสัย - ความมั่นคงเป็นการกระทำของวลีเภท หรือ วจนกรรม - ให้ความสำคัญกับกระบวนการเชิงอัตวิสัยร่วมซึ่งทำให้ภัยคุกคามกลายเป็นปัญหาความมั่นคงของวาระทางการเมือง

แบบแผนวัตถุวิสัย	แบบแผนอัตวิสัย	แบบแผนนาทกรรม
	- ทฤษฎีการถ่วงดุลภัย คุกคาม	- กระแสคิดสำนักโคเปน- เฮเกน

ที่มา: ดัดแปลงจาก Buzan and Hansen (2009: 34)

บทความนี้มุ่งพิจารณาความมั่นคงตามแบบแผนนาทกรรม ผ่านการปริทัศน์ ทฤษฎีความมั่นคงประกิต (securitization theory) ซึ่งเป็นหนึ่งในทฤษฎีสำคัญ ของสำนักโคเปนเฮเกน โดยผู้เขียนมีดำริที่จะสรุปสาระสำคัญของทฤษฎีดังกล่าว เพราะทฤษฎีของสำนักโคเปนเฮเกนยังไม่เป็นที่รู้จักมากนักในวงการวิชาการของไทย และแทบไม่มีปรากฏในงานวิชาการภาษาไทย อนึ่ง ผู้เขียนเห็นปริทัศน์งานของ Ole Wæver ซึ่งเป็นแนวคิดต้นแบบของทฤษฎีความมั่นคงประกิต เพราะ Wæver เป็น ผู้คิดค้นทฤษฎีดังกล่าว

Ole Wæver ความมั่นคง

ทฤษฎีความมั่นคงประกิตเป็นทฤษฎีของสำนักโคเปนเฮเกนที่ได้รับความนิยมอย่างมากในหมู่นักวิชาการด้านความมั่นคงศึกษา (security studies) ทฤษฎี ดังกล่าวถูกเสนอเป็นครั้งแรกโดย Ole Wæver ในช่วงทศวรรษ 1990 ท่ามกลาง กระแสความต้องการที่จะขยายวาระทางความมั่นคง (security agenda) จาก เดิมที่จำกัดอยู่เฉพาะความมั่นคงของรัฐ (security of the state) ให้ครอบคลุม ความมั่นคงของวัตถุอ้างอิง (referent object) อื่นๆ และการนิยามแนวคิดของ ความมั่นคงเสียใหม่

การทำให้ความมั่นคงครอบคลุมวัตถุอ้างอิงนอกเหนือจากรัฐนำไปสู่ ปัญหาที่ว่าความมั่นคงจะกลายเป็นแนวคิดที่พ้องความหมายกับปัญหาทางการ เมืองที่เป็นข้อถกเถียงของนโยบายสาธารณะ ด้วยเหตุผลข้างต้น จึงมีความ จำเป็นต้องจำแนกลักษณะเฉพาะของประเด็นความมั่นคง (security issue) หรือ ปัญหาความมั่นคงออกจากปัญหาทางการเมืองอื่น Wæver (1995: 47-49) เสนอ ว่า แนวคิดของความมั่นคง คือ ความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งมีรัฐเป็นวัตถุอ้างอิงของ ความมั่นคง (referent object of security) เพราะเป็นแนวคิดเดียวที่มีความ

ชัดเจนและได้รับการยอมรับนับถือ แนวคิดของความมั่นคงจึงอ้างอิงกับรัฐ แม้ว่าความมั่นคงจะได้รับอิทธิพลจากพลวัตในระดับต่างๆ ก็ตาม ดังนั้น ความมั่นคงต้องทำความเข้าใจผ่านวิถีคิด (mode of thought) ของความมั่นคงแห่งชาติ

ด้วยเหตุที่แนวคิดของความมั่นคง คือ ความมั่นคงแห่งชาติความมั่นคงจึงเป็นตัวชี้วัดของสนามเฉพาะ (specific problematique) หรือสนามของการปฏิบัติเฉพาะ (specific field of practice) ของรัฐ ภาพลักษณ์ (image) ของการคุกคามและการท้าทายอธิปไตย (sovereignty) ซึ่งกันและกันและการพิทักษ์เอกราชอธิปไตยสมบูรณ์ของรัฐ จึงเป็นการปฏิบัติแบบฉบับ (typical operations) ของสนามสภาพจำเพาะ (specificity) ของแนวคิด จึงเป็นสนามและการปฏิบัติแบบฉบับของสนามดังกล่าว ในแง่นี้ การขยายวาระทางความมั่นคงไปยังภาคส่วน (sector) อื่นๆ ที่ภัยคุกคามไม่ใช่ทางทหารและรัฐไม่ได้เป็นวัตถุประสงค์อ้างอิง จำเป็นต้องยึดถือสนามเฉพาะเดียวกัน เพื่อคงสภาพจำเพาะของความมั่นคง ในทางกลับกัน การนิยามแนวคิดของความมั่นคงเสียใหม่จะเป็นการลดทอนความมั่นคงให้เหลือเพียงความหมายที่ใช้ในชีวิตประจำวัน (Wæver, 1995: 49-51) จากที่กล่าวไปข้างต้น Wæver (1995: 51) จึงกำหนดข้อตั้งว่า ผู้ศึกษาสามารถระบุสนามเฉพาะของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งมาพร้อมกับการปฏิบัติแบบฉบับที่กลุ่มของตัวกระทำ (set of agents) เข้าใจในฐานะที่เป็นสนามความมั่นคง (security field) ตามข้อตั้งดังกล่าว ความมั่นคงแห่งชาติจึงเป็นสิ่งสร้างทางสังคมเชิงอัตวิสัยร่วมภายในสนามจำเพาะ

สนามความมั่นคงยังสะท้อนลักษณะเฉพาะของปัญหาความมั่นคง คือ ความจำเป็นเร่งด่วน (urgency) ซึ่งหมายถึง การที่ผู้ใช้อำนาจรัฐอ้างความชอบธรรมในการใช้วิธีการพิเศษนอกเหนือกระบวนการทางการเมืองปกติ เพื่อจัดการกับสภาวะฉุกเฉินจากภัยคุกคามที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วซึ่งเป็นอันตรายต่อความอยู่รอดของอธิปไตย (Wæver, 1995: 51) ในกรณีที่ว่าวัตถุประสงค์ของความมั่นคงไม่ใช่รัฐ ความเร่งด่วนต้องอยู่ในระดับเดียวกับการรับมือกับภัยคุกคามทางทหาร (Peoples and Vaughan-Williams, 2010: 77)

วัจนกรรมความมั่นคง

ในหัวข้อที่แล้ว ผู้เขียนอธิบายว่าปัญหาความมั่นคง คือ ภัยคุกคามที่เกิด

ขึ้นอย่างรวดเร็วและเป็นอันตรายต่ออธิปไตย ทำให้รัฐต้องใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ รวมถึงการใช้วิธีการนอกเหนือกระบวนการปกติเพื่อทำให้ภัยคุกคามดังกล่าวหมดไป อย่างไรก็ตามในการปฏิบัติการดังกล่าวเท่ากับรัฐอ้างสิทธิพิเศษในนามของปัญหาความมั่นคงที่เกิดขึ้น และปัญหานี้มักถูกนิยามโดยรัฐและชนชั้นนำ (Wæver, 1995: 54) ในแง่นี้ ผู้มีอำนาจ (power holder) สามารถพยายามทำให้ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเกมการเมืองกลายเป็นปัญหาความมั่นคง เพื่อให้ได้มาซึ่งการควบคุมประเด็นเหล่านั้น การประกาศิตความมั่นคงจึงอาจถูกใช้เพื่อผลประโยชน์ส่วนตนได้ (Wæver, 1995: 54-55)

ทว่าแท้จริงแล้วความมั่นคงคืออะไร ในการตอบคำถามดังกล่าว ทฤษฎีความมั่นคงประกาศิตหยาบยืมแนวคิดของทฤษฎีวัจนกรรม (speech act theory) ของ J. L. Austin (Wæver, 1995: 55) ซึ่งเป็นแขนงหนึ่งของทฤษฎีภาษา (language theory) ที่เชื่อว่าภาษากระทำ (language act) (Austin, 1962; Peoples and Vaughan-Williams, 2010: 77) ทฤษฎีวัจนกรรมอธิบายว่า วลีเกท (utterance) ไม่ได้เป็นเพียงการเปล่งเสียงคำหรือวลี หากแต่ยังเป็นการแสดงการกระทำเฉพาะวลีเกทซึ่งเป็นวัจนกรรม (Austin, 1962) Wæver (1995) เสนอว่าความมั่นคงเป็นวัจนกรรม กล่าวคือ ความมั่นคงไม่ได้เป็นสัญญาณ (sign) ที่อ้างถึงความมั่นคงที่เป็นจริง ในทางตรงกันข้ามความมั่นคงกระทำ (act) เพราะเมื่อมีการประกาศิตความมั่นคงผู้แทนของรัฐเปลี่ยนตำแหน่ง (move) ของการพัฒนาเฉพาะ (particular development) ไปยังอาณาบริเวณที่เจาะจง (specific area) และใช้เหตุดังกล่าวอ้างสิทธิพิเศษในการใช้มาตรการใดๆ ที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อหยุดยั้งการเข้ามดังกล่าว ด้วยการแสดงว่าการพัฒนานั้นเป็นภัยคุกคามต่ออธิปไตย หรือวัตถุอ้างอิงของความมั่นคง (Wæver, 1995: 55) ดังนั้น กลอุบายของวัจนกรรมความมั่นคง (security speech act) คือ การเปลี่ยนความหมายจากแง่บวกเป็นแง่ลบ (Wæver, 1995: 56)

กระบวนการข้างต้นแสดงให้เห็นลักษณะสำคัญ 3 ประการ ประการแรกคือ ความมั่นคงเป็นการแสดงการกระทำเสมือนการปฏิบัติ และผลของการแสดงได้สร้างความจริงเบื้องต้น (primary reality) ประการถัดมาคือความมั่นคงมีขอบเขตแคบลง เนื่องจากสนามความมั่นคงถูกจำกัดให้อยู่เฉพาะอาณาบริเวณที่ถูกแสดงโดยวัจนกรรมและประการสุดท้ายคือวัจนกรรมยังเป็นการนิยามการ

ดำรงอยู่ (existence) ของภัยคุกคามซึ่งทำลายอธิปไตยของรัฐ (Wæver, 1995: 55-56)

สำหรับ Wæver (1995: 54-57) ความมั่นคงจึงเป็นสถานการณ์ที่แสดงให้เห็นผ่านการดำรงอยู่ของปัญหาความมั่นคงและมาตรการที่ใช้ตอบสนอง ในขณะที่ความไม่มั่นคง (insecurity) เป็นสถานการณ์ที่มีปัญหาความมั่นคงเช่นเดียวกัน แต่แตกต่างกันที่ไม่มีมาตรการตอบสนอง หนึ่ง ความมั่นคงและความไม่มั่นคงอยู่ร่วมกันภายในสนามความมั่นคงเดียวกัน

อย่างไรก็ตามต้องพึงตระหนักว่า การใช้วาทกรรมความมั่นคงแสดงภัยคุกคามต่อความอยู่รอดของวัตถุอ้างอิงนั้น ไม่ได้ทำให้เกิดปัญหาความมั่นคงโดยตัวของมันเอง หากแต่เป็นความพยายามของรัฐ หรือตัวแสดงอื่นในฐานะตัวแสดงที่ประกาศิตความมั่นคง (securitizing actor) ที่จะทำให้ประเด็นเฉพาะเป็นปัญหาความมั่นคง ความพยายามดังกล่าวเรียกว่าการเปลี่ยนตำแหน่งเพื่อประกาศิตความมั่นคง (securitizing move) (Peoples and Vaughan-Williams 2010, 76) ซึ่งเป็นเพียงจุดเริ่มต้น (threshold) ของความมั่นคงประกาศิต เพราะความสำเร็จของความมั่นคงประกาศิตจะมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับตัวแสดงและเงื่อนไขอื่น ๆ ด้วย (Buzan, Wæver, and de Wilde, 1998: 25, 31-33)

ความมั่นคงประกาศิต

ความมั่นคงประกาศิต (securitization) มีจุดเริ่มต้นจากการเปลี่ยนตำแหน่งเพื่อประกาศิตความมั่นคงของตัวแสดงที่ประกาศิตความมั่นคงซึ่งหมายถึงรัฐเป็นหลัก ในบริบทของบทความนี้ ทั้งนี้อ้างอิงตามแนวคิดต้นแบบของ Wæver แต่จุดเริ่มต้นนั้นจะประสบความสำเร็จในการทำให้ประเด็นเฉพาะเป็นปัญหาความมั่นคงหรือไม่ขึ้นอยู่กับ การยอมรับ (acceptance) ของผู้รับสารของวาทกรรมความมั่นคง (audience of the security speech act) โดยเฉพาะผู้รับสารที่สำคัญ (significant audience) (Buzan, Wæver, and de Wilde, 1998: 23-31) ว่าประเด็นเฉพาะนั้นเป็นปัญหาความมั่นคงตามการประกาศิต

ผู้รับสารของวาทกรรมความมั่นคงจึงเป็นตัวแสดงซึ่งตัดสินว่าประเด็นใดเป็นปัญหาความมั่นคง ไม่ใช่ตัวแสดงที่ประกาศิตความมั่นคงอย่างไรก็ตามการ

ยอมรับของผู้รับสารจะเกิดอย่างอารยะ (civilized) หรืออนารยะ (uncivilized) ก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับระเบียบการเมือง (political order) ว่าสร้างอยู่บนความสมัครใจ (consent) หรือการบีบบังคับ (coercion) ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละรัฐ (Buzan, Wæver, and de Wilde, 1998: 25)

เงื่อนไขส่งเสริม (facilitating condition) ซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ (relationship) ระหว่างตัวแสดง หรือองค์ประธาน (subject) ของสนามความมั่นคงมีผลต่อการยอมรับ หรือไม่ยอมรับของผู้รับสาร เพราะความสัมพันธ์นี้มีลักษณะอสมมาตร (asymmetrical) กล่าวคือบางตัวแสดงมีอำนาจในการนิยามปัญหาความมั่นคงมากกว่าตัวแสดงอื่น เนื่องจากอยู่ในตำแหน่งที่มีคุณสมบัติซึ่งมักได้รับการยอมรับนับถือ เช่น รัฐ ผู้ใช้อำนาจอรัฐ และชนชั้นนำ เป็นต้น (Wæver, 1995: 57) แม้กระนั้น ก็ไม่มีตัวแสดงใดสามารถผูกขาดอำนาจของความมั่นคงประภคิตได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้น เงื่อนไขส่งเสริมจึงเป็นสภาพแวดล้อมที่อยู่ภายใต้การแสดงของวัจนกรรมความมั่นคง (Buzan, Wæver, and de Wilde, 1998: 31)

วัจนกรรมความมั่นคงมีเงื่อนไขส่งเสริม 3 ประการ แบ่งออกได้เป็นเงื่อนไขภายใน กับเงื่อนไขภายนอก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เงื่อนไขภายใน (internal condition)

ภาษาเป็นเงื่อนไขภายในของวัจนกรรมความมั่นคง กล่าวคือไวยากรณ์ทางภาษาศาสตร์ (linguistic-grammatical) ของวัจนกรรมต้องเป็นไปตามหลักแห่งการกระทำ (rule of the act) ดังนั้น เงื่อนไขส่งเสริมประการแรก ได้แก่ การทำให้วัจนกรรมเป็นไปตามการปฏิบัติแบบฉบับของสนามความมั่นคง นั่นก็คือการวางแผนให้มีภัยคุกคามเร่งด่วน และไม่มีหนทางแก้ไขปัญหานั้นนอกจากการใช้มาตรการพิเศษ (Buzan, Wæver, and de Wilde, 1998: 32-33)

2. เงื่อนไขภายนอก (external condition)

บริบททางสังคมและภาวะล้อมเป็นเงื่อนไขภายนอกของวัจนกรรมความมั่นคง กล่าวคือ ความเฉพาะของบุคคลและภาวะแวดล้อมต้องมีความเหมาะสมในการประภคิตความมั่นคง ดังนั้น เงื่อนไขส่งเสริมประการถัดมา คือ ต้นทุนทางสังคม (social capital) ของตัวแสดงที่ประภคิตความมั่นคง ซึ่งต้องอยู่ในตำแหน่งที่มีอำนาจที่ชอบธรรม (authority) โดยอำนาจที่ชอบธรรมนั้นอาจหมายถึง

ถึงอำนาจที่เป็นทางการหรือไม่ก็ได้ สำหรับเงื่อนไขส่งเสริมประการสุดท้าย คือ ลักษณะของภัยคุกคามที่ถูกระบุว่าสับสนุน หรือ ขัดขวาง ความมั่นคงประภิต เช่น ประเด็นมลพิษทางน้ำมีความเป็นไปได้น้อยที่จะได้รับการพิจารณาว่าเป็น ปัญหาความมั่นคง เป็นต้น (Buzan, Wæver, and de Wilde, 1998: 32-33)

ความมั่นคงประภิตจะสำเร็จก็ต่อเมื่อวัจนกรรมความมั่นคงได้รับการ ยอมรับจากผู้รับสารว่าประเด็นที่ถูกระบุเป็นปัญหาความมั่นคง และการดังกล่าวต้องนำไปสู่การละเมิดกระบวนการทางการเมืองปกติอย่างชอบธรรม ลักษณะ ละเมิดที่ชอบธรรมจึงเป็นเอกลักษณ์ของปัญหาความมั่นคง ทั้งนี้ เป็นเพราะ ลักษณะละเมิดเกิดขึ้นในหลายรูปแบบ แต่ไม่มีความชอบธรรม (Buzan, Wæver, and de Wilde, 1998: 25)

กล่าวโดยสรุป ตรรกะของความมั่นคงประภิต (logic of securitization) คือ การที่ประเด็นเฉพาะ หรือบางสิ่ง ถูกนำเสนอว่าเป็นภัยคุกคามที่ปรากฏ อย่างรวดเร็วต่อความอยู่รอดของวัตถุอ้างอิง และการจัดการกับภัยคุกคามนั้นมีความจำเป็นเร่งด่วนเพียงพอที่จะต้องใช้วิธีการพิเศษนอกเหนือการเมืองปกติ โดยการดังกล่าวจะมีความชอบธรรมและนำไปสู่ผลทางการเมืองก็ต่อเมื่อได้รับการ ยอมรับจากผู้รับสารที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ความมั่นคงประภิตจึงมีความเป็นอัตวิสัย และเกิดจากปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

unสรุป

ผู้อ่านจะพบว่าบทความไม่ได้นิยามความหมายของความมั่นคงแต่อย่างใด หากแต่อธิบายว่าปัญหาความมั่นคงเกิดขึ้นอย่างไร ผ่านตรรกะของความมั่นคง ประภิต ทั้งนี้ก็เพราะการพยายามนิยามความมั่นคงตามความเป็นจริง (real security) ไม่ได้ช่วยทำความเข้าใจการใช้ความมั่นคงของตัวแสดง หรือเป็นประโยชน์ต่อ การวิเคราะห์ทางการเมือง ในทางตรงกันข้าม ความหมายของความมั่นคงอยู่ที่ แบบนิยมของการนำไปใช้ (Buzan, Wæver, and de Wilde, 1998: 24) ดังนั้น ทฤษฎีความมั่นคงประภิตจึงกำหนดให้ตรรกะของความมั่นคงประภิตเป็นคำ นิยามของความมั่นคง (Buzan, Wæver, and de Wilde, 1998: 27) ๒

บรรณานุกรม

- Austin, J. L. (1962). *How to Do Things with Words*. Oxford: Clarendon Press.
- Buzan, Barry, and Lene Hansen. (2009). *The Evolution of International Security Studies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Buzan, Barry, Ole Wæver, and Jaap de Wilde. (1998). *Security: A New Framework for Analysis*. Boulder, CO: Lynne Rienner.
- Chatterjee, Shibashis. (2003). "Neo-realism, Neo-liberalism and Security." *International Studies* 40, no. 2: 125-144.
- Herz, John H. (1951). *Political Realism and Political Idealism: A Study in Theories and Realities*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Peoples, Columba, and Nick Vaughan-Williams. (2010). *Critical Security Studies: An Introduction*. London and New York, NY: Routledge.
- Wæver, Ole. (1995). "Securitization and Desecuritization." In *On Security*, edited by Ronnie D. Lipschutz, New York, NY: Columbia University Press: 46-86.
- Walt, Stephen M. (1987). *The Origins of Alliances*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Waltz, Kenneth N. (1979). *Theory of International Politics*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Wheeler, Nicholas J., and Ken Booth. (1992). "The Security Dilemma." In *Dilemmas of World Politics: International Issues in a Changing World*, edited by John Baylis and N. J. Rengger, Oxford: Clarendon Press: 29-60.
- Williams, Michael C. (1998). "Identity and the Politics of Security." *European Journal of International Relations* 4, no. 2: 204-225.
- Wolfers, Arnold.(1952). "'National Security' as an Ambiguous Symbol." *Political Science Quarterly* 67, no. 4: 481-502.